

A NÖVÉNYVÉDELMI KUTATÓ INTÉZET 100. ÉVFORDULÓJA*

SOMOS ANDRÁS
az MTA rendes tagja
az MTA alelnöke

A Magyar Tudományos Akadémia nevében örömmel köszöntöm a Növényvédelmi Kutató Intézet munkatársait és összes dolgozóját abból az alkalomból, hogy idén ünneplik az Intézet alapításának 100. évfordulóját.

Ismert tény, itt nem kell hangsúlyoznom, hogy a növényvédelemnek az ország élelmiszer-ellátásában fontos szerep jut. A növényvédelem fogalmkörébe tartozó alap- és alapozó kutatások kifejezetten az Intézet feladatkörébe tartoznak, és ezen a téren a 100 éves múlthoz méltó eredményeket értek el kutatói. Rendkívül fontos körülményként értékelendő az a tény, hogy alapkutatásaik mindig fontos feladatok megoldására irányultak, és nem tévesztették szem elől a beteg vagy károsodott növények védelmét vagy esetleges gyógyítását, mint egyedül indokolt végcélt. A növényvédelem biológiai alapjainak kimunkálása és továbbfejlesztése csak olyan intézmény feladatkörébe tartozhat, mint a Növényvédelmi Kutató Intézet, ahol a növénykórtan, a rovar-tan, a gyombiológia és a peszticid-hatás kémiai problémáit interdiszciplináris keretek között tanulmányozzák és keresik a feladatok eredményes megoldását. Az Intézet sokrétű tevékenységéből külön ki szeretném emelni a rezisztencia-biológiai kutatások fontosságát és ezek nemzetközi elismerést kivívott eredményeit. Nagyon fontosnak tartom, hogy a rezisztencia nemesítés érdekében végzett növénykórtani és rovar-tani kutatásokat tovább fokozza az Intézet, mert a környezetkímélő növényvédelmi eljárásoknak ez az egyik leghatásosabb és legkorszerűbb módja. Ugyanígy alapvető szemléleti követelménynek tartom, hogy azokat a kutatásokat, amelyeket csak mi magyarok végezhetünk el, mindig szem előtt tartsa az Intézet. Az ilyen ún. „hungaricumok” közül megemlíthető a paprika, a kajszi és egyéb hasonló növényfajok betegségei és károsodásai.

A Növényvédelmi Kutató Intézet tudománypolitikai szerepe mindig is fontos volt a múltban és nyilván az marad a jövőben is. A felszabadulás utáni újjászervezése az Intézetnek új alapokra helyezte tudományos munkáját. Az akkor végbement mezőgazdasági kutatóhálózat szervezése során megfelelő

* Ünnepi megnyitó, elhangzott 1980. szeptember 1-én.

keretek közé került az Intézet is. Szerves részévé vált agrárkutatásunknak az akkori Mezőgazdasági Tudományos Központ — MTK — irányítása alatt. Most több mint 30 év távlatából visszapillantva az akkori szervezeti intézkedésekre, jóleső érzéssel állapítható meg, hogy a magyarországi növényvédelmi kutatás továbbfejlesztésének irányelvei hosszabb idő távlatából is helytállónak bizonyultak. Az Intézet munkájának elmélyítése és a népgazdasági feladatok megoldásába való szorosabb bekapcsolódás jóval nagyobb lehetőséget biztosított az új keretek között mint a II. világháború előtti időszakban. A gyakorlati élet problémáinak megoldásában való szorosabb bekapcsolódás megnövelte az Intézet tekintélyét belföldön és külföldön egyaránt.

Az újjászervezéssel együttjáró szemléletváltozás „vérfrissítést” hozott az Intézet életébe. Ide kívánczok, mint személyes élményem az első igazgatóval, Ubrizsy Gáborral folytatott beszélgetéseink emléke. Ubrizsy Gábor, mint az újjászervezett Intézet leendő igazgatója csak hosszas töprengés és félelemérzetek egész sorának leküzdése után vállalkozott az Intézet újjászervezésének irányítására.

A mai jubileumi ünnepség alkalmával sajnos Ő már nem lehet körülünkben, s így személyesen nem láthatja az akkori kezdeti nehézségek leküzdése után kibontakozott és ma minden tekintetben, nemzetközi viszonylatban is helytálló értékes munkát végzett Intézet eredményeit.

Az Intézet ma felelősen végzi a növényvédelmi jellegű tudományos programok irányítását és koordinálását. A Magyar Tudományos Akadémia keretében működő Növényvédelmi Bizottság elnökei mindig az Intézetből kerültek ki. Három növényvédelmi szakember volt eddig a Magyar Tudományos Akadémia tagja, és mindhárom az Intézet munkatársa volt. Az „Acta Phytopathologica” alapítása és a szerkesztés-kiadás mai irányítása szintén az Intézet kezében van.

A világviszonylatban is kivívott elismerést mindenképpen fent kell tartani a jövőben is. Ennek biztosítéka a célirányos team-munka fokozása, a jövő kutatonemzedék színvonalas képzése és az oktatásba való bekapcsolódás.

Én a múlthoz méltó, eredményekben gazdag jövőt kívánok a Magyar Tudományos Akadémia nevében a Növényvédelmi Kutató Intézet dolgozóinak, és amikor a jókívánságokat átadom, meg vagyok győződve arról, hogy a magyar agrártudomány fejlesztésében és a gyakorlati mezőgazdaság igényeinek kielégítésében az Intézet szakgárdája sikeres munkát fog véghezvinni.